

Bert Anciaux maakt kandidaten voor de UNESCO-lijst voor het representatief immaterieel cultureel erfgoed bekend

Brussel, 30 september 2008

De UNESCO-conventie voor de bescherming van immaterieel cultureel erfgoed trad half juni van dit jaar in werking. UNESCO vroeg dan ook om kandidaat-dossiers in te dienen voor opname op de lijst van representatief immaterieel erfgoed. Er werd, eerder onverwacht, een vliegende start genomen door de lidstaten meteen al de kans te geven om voor 30 september 2008 de eerste voorstellen voor die internationale lijst in te dienen. Vlaams minister van Cultuur Bert Anciaux gaf onmiddellijk opdracht aan de bevoegde administratie, de Afdeling Erfgoed van het Agentschap Kunsten en Erfgoed, een regeling uit te werken en een speciale ad hoc-commissie samen te stellen om zo snel mogelijk het Vlaamse immateriële erfgoed internationale erkenning te kunnen geven.

De UNESCO-conventie voor de bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed uit 2003 is een aanvulling op de UNESCO-conventie van 1972 over monumenten en landschappen (die vooral bekend is door de lijst van het werelderfgoed, waarop onder andere de Vlaamse belforten en begijnhoven prijken). Ze gaat voornamelijk over tradities, feesten, dansen, rituelen, verhalen, oude ambachten en geneeswijzen, over niet-tastbaar of immaterieel erfgoed dus. In Vlaanderen gebruiken we daarvoor vaak het begrip 'volkscultuur'. De conventie streeft een wereldwijd bewustzijn na van het belang van deze vorm van erfgoed. Daarbij is het de bedoeling om culturele diversiteit in de wereld in beeld te brengen en te beschermen. Het begrip 'bescherming' wordt daarbij als volgt gedefinieerd: *'Bescherming betekent maatregelen treffen die erop gericht zijn de leefbaarheid van het immaterieel cultureel erfgoed te verzekeren, inclusief de identificatie, de documentatie, het wetenschappelijke onderzoek, de bewaring, de bescherming, de promotie, de versterking, de overdracht van immaterieel cultureel erfgoed, in het bijzonder door formeel en niet-formeel onderwijs, en het revitaliseren van verschillende aspecten van erfgoed.'*

Het startschot voor een ambitieus kwalitatief beleid in Vlaanderen

De lidstaten zullen jaarlijks nieuwe voorstellen kunnen indienen voor opname in de representatieve lijst van immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid (art. 16 van de conventie). Vlaanderen ging alvast in op de eerste scherpe deadline van 30 september 2008 en greep de gelegenheid aan om een eigen inventaris op te stellen. De UNESCO-conventie biedt immers een goede gelegenheid om met de Inventaris van immaterieel cultureel erfgoed Vlaanderen van start te gaan. De opname in een dergelijke Vlaamse inventaris is trouwens een voorwaarde voor de indiening op de representatieve lijst van UNESCO en zal een belangrijke peiler vormen voor het beleid dat de Vlaamse overheid nastreeft voor het immaterieel cultureel erfgoed dat zich op haar grondgebied bevindt.

Snelprocedure 2008

Gezien de strakke deadline voor 2008 werd door het Agentschap Kunsten en Erfgoed onmiddellijk een (overgangs)procedure uitgewerkt voor de eerste nominaties voor de Inventaris van Immaterieel Cultureel Erfgoed Vlaanderen. Bij deze snelprocedure werd ook een ad-hoc beoordelingscommissie betrokken die de ingediende dossiers voor de Vlaamse cultuurminister adviseerde, zowel met het oog op opname in de 'Inventaris van immaterieel cultureel erfgoed Vlaanderen' als met het oog op de kandidatuur voor de 'representatieve UNESCO-lijst'. De dossiers werden op volgende punten beoordeeld:

- de identificatie van de betrokken gemeenschappen, groepen of - als dat van toepassing is - individuen en hun locatie (draagvlak)
- de huidige en de recente acties die ondernomen zijn om het element te beschermen en de maatregelen die (uiterlijk binnen een jaar) in verband met de bescherming genomen zullen worden
- de samenwerking met een erkende cultureel-erfgoedorganisatie of -organisaties
- de representativiteit en de uniciteit

De Inventaris van immaterieel cultureel erfgoed Vlaanderen

Het opnemen van elementen op de Inventaris van immaterieel cultureel erfgoed Vlaanderen is belangrijk, maar de minister benadrukt echter dat de inventaris geen doel op zich is, maar een middel om een meer kwalitatieve erfgoedwerking na te streven.

Er werden elf kandidaat-dossiers ingediend: acht werden positief beoordeeld, de overige drie negatief. De negatieve adviezen sloegen vooral op het dossier zelf dat te vaag en onvoldoende gestoffeerd was om de effectiviteit van de bescherming daadwerkelijk te beoordelen. De indieners van deze negatief beoordeelde dossiers kregen aanbevelingen zodat de herwerkte dossiers bij een volgende indiendatum opnieuw kunnen worden voorgelegd.

Minister Anciaux wil de Inventaris van immaterieel cultureel erfgoed Vlaanderen zo open en gevarieerd mogelijk samenstellen maar kiest anderzijds ook bewust voor kwalitatief onderbouwde dossiers die op een dynamische en toekomstgerichte manier met bescherming omgaan en vanuit een erfgoedreflex opgesteld zijn.

Volgende elementen van immaterieel cultureel erfgoed werden binnen het kader van de snelprocedure op de Inventaris van immaterieel cultureel erfgoed Vlaanderen opgenomen (zie meer uitleg in bijlage):

- 1. Sint-Dimpnaverering en de Geelse psychiatrische gezinsverpleging**
- 2. Heilig-Bloedprocessie van Hoogstraten**
- 3. Oud Limburgs Schuttersfeest**
- 4. Vlaamse Gebarentaal**
- 5. Houtem Jaarmarkt**
- 6. Heilig-Bloedprocessie van Brugge**
- 7. Aalst Carnaval**
- 8. Feest van Krakelingen en Tonnekensbrand**

Kandidaturen voor de representatieve lijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid (UNESCO)

Zeven van de ingediende kandidaturen wensten eveneens in aanmerking te komen voor voordracht voor de representatieve lijst van UNESCO. Belangrijk is dat de operationele richtlijnen van de conventie bepalen dat een dossier dat geweigerd werd door de bevoegde UNESCO-commissie pas na minstens vier jaar opnieuw kan worden ingediend. Daarom werd bij de selectie van kandidaat-dossiers een kwalitatieve aanpak gehanteerd en werd er rekening gehouden met de reële slaagkansen van het dossier.

Twee van de zeven kandidaat-dossiers werden uiteindelijk weerhouden:

1. Heilig-Bloedprocessie van Brugge

2. Aalst Carnaval

Ook hier werden voor de indieners van de niet weerhouden dossiers aanbevelingen geformuleerd en werden ze aangespoord om bij een volgende indiendatum de herwerkte dossiers terug voor te leggen. Ze kunnen hiervoor een beroep doen op de diensten van FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed.

Bert Anciaux schreef zijn Nederlandse collega, de heer Plasterk, aan om samen werk te maken van een sterk gezamenlijk dossier voor het **Oud Limburgs Schuttersfeest**. De **Sint-Dimpnaverering** vroeg om pas in een latere fase voorgedragen te worden.

Voor meer info:

Dr. Marc Jacobs, afgevaardigd expert in het Intergouvernementeel Comité voor de bescherming van immaterieel cultureel erfgoed (2006-2008), lid van de Vlaamse UNESCO-commissie: 0494-949624 - marc.jacobs@faronet.be

FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, Priemstraat 51, 1000 Brussel- www.faronet.be

Tineke Sonck, woordvoerster minister Anciaux, 0473 96 73 51 – tineke.sonck@vlaanderen.be